

rajo biti njih življenju, zato pa so v visokosti in še posebno v širjavi notranjega prostora in v velikosti vhodne luknje zelo različne od valilnih tružic za škorce. Take tružice kaže podoba 1.

Slavni dr. Gloger bil je prvi, ki je take valilnice in tružice, po katerih ptiči prenočujejo in jajca valijo, bistveno izboljšal. On je namreč v take tružice od znotraj, in sicer takoj pod uhodno luknjo postavil še eno deščico, v katero je proti zadnji strani vrezana okrogla luknja, ki je velika kakor vhodna luknja, in skozi katero ptiči v tružico dohajajo. Ta deščica deli tružico v dva predela, v gornjega in spodnjega, a skozi vrezano okroglo luknjo hodi ptica v spodnji predel. Zato se pa v spodnjem predelu, kjer ima ptica svoje gnezdo, gorkota delj časa vzdržuje, pa tudi roparske živali, kakeršne so na pr. kuna, mačka, dihur in veverica, ne morejo do ptičjega gnezda.

Vse take tružice morajo biti od zunaj temne; zagadelj naj se zbijejo že iz takih desák ali se pa naj s primerno barvo pobarvajo. Tudi je dobro, ako se z drevesno skorjo obijejo. Posamezni deli takih tružic se morajo čvrsto zlepiti in z drobnimi žeblički skupaj zbiti.

Vhodne luknje morajo biti okrogle in ravno tolikšne, da se ptice, katerim so namenjene, lahko skozi zmuzajo. Skozi prevelike luknje pridejo lahko druge živali v valilnice, kakor na primer veverice.

Tudi morajo imeti tružice premikalnik, da se lahko vsako leto očedijo, kar je posebno potrebno pri takih tružicah, v katere ptiči pogostoma zahajajo, to pa zato, ker se po takih tružicah poleg nesnage tudi uši in drugi mrčesi radi zarejajo. Pa tudi miši in drugi enaki glodalci večkrat hranijo po takih tružicah želod itd. Premikalnik mora biti tako narejen, da se lahko zapira, ter ga kune in druge enake živali ne morejo odpirati, pa tudi ne do ptičjega gnezda prihajati.

Votle drevesne veje in valilnice ali ptičje tružice postavljajo se po drevesih, pa tudi med veje po grmovji. Postaviti se pa morajo trdno, da jih vetrovi ne trgajo in na tla ne mečejo. Vhodna luknja naj se tako obrne, da ne more nobena mokrota v valilnice. Po drevesih, katera hitro in bujno rasto, pa tudi po smrekah in jelkah je še najbolje obešati omenjene valilnice in tružice.

Škorcem in drugim pticam, ki rade v družini žive, naj se tružice nekoliko bolj druga k drugi postavijo, ali se pa naj več takih tružic na eno drevo obesijo. Drugim pticam, posebno senicam, morajo se pa tružice že nekoliko bolj narazen razpostaviti, ker navadno hočejo večega in obširnejega kroga.

Ptice, ki delajo posebno rade po takih tružicah gnezda, so: škorec, razne vrste senic, brglez, čopasti vdab, ščinkovci in še mnogo družih. Tudi stržki, pastiričice itd. narejajo si gnezda po votlih drevesnih vejah, ki pa morajo ležati in s protjem biti pokrite. Rdečerepke, muharčki in druge enake ptice hodijo tudi rade v take

tružice, ki pa vendar ne smejo imeti vhodnih lukenj, ampak morajo pod streho biti odprte.

Želeti bi bilo, da bi tu omenjene valilne tružice prav obilo po drevesih nastavljali, a to ne le ondod, koder je obilo sadnega drevja, marveč povsod, koder delajo škodljivi žužki in drugi mrčesi poljedelcem in gozdarjem škodo.

O menjavi semena.

Nekdaj ni bilo lahko kmetovalca pripraviti, da bi menjal seme, vsaj večkrat ne. Sedaj prodira tudi, o tem drugo in boljše mnenje. Da se je tako obrnilo, vzrokov je več. Najprej poudarjamo, da ljudje sedaj poznajo mnogo več dežel in krajev, koder je res boljšega semena za kakšno določeno sorto dobiti. Vožnja je dandanes mnogo hitrejša in cenejša nego nekdanj. Tudi je veliko več semenskih trgovišč, vrhu tega pa še društva pospešujejo dobivanje zanesljivo dobrega novega semena.

Po tem takem je tudi kmetovalcu dandanes laže svoje slabo seme zamenjati z boljšim.

Vendar mora kmetovalec na več reči dobro paziti in jih preudariti, predno naroči novega semena. Najprej treba, da dobro preudari, čemu želi novega semena? No in baš o tem se najčešče zagrešajo. Najboljše seme ne pomaga nič, ako je njiva slabo vzorana in slabo pognojena, sploh zanemarjena.

Če pa so njive prav obdelane, daje tudi domače seme dovoljnih pridelkov.

Trgovci s semeni zaženejo glas po svetu in hvalijo sedaj to, sedaj drugo seme.

In takšno hvalisanje zmoti kmeta, da si naroči novega semena, pa se navadno ukani. Zatorej treba, da kmetovalec najprej dobro premisli, zakaj ali čemu hoče novega semena?

Nekateri želijo sadežev, ki rano dozorevajo. To je zelo važno, kadar odbiramo novo seme, zlasti po bolj severnih krajih. Tod namreč kmalu mine potrebna večja toplota, in vsi sadeži ne morejo dozoreti. To velja o koruzi, bobu, latovnem prosu, tobaku itd. Pa tudi po krajih, koder imajo dolgo in sušno poletje, želijo si brzo zorečih sadežev, da bi se manj uim bali. Kje je takšnih sadežev semena dobiti, to učijo izkušnje. Omenjamo le, da jih nahajamo po severnih, pa tudi bolj južnih pasih.

Drugi želijo sadežev, kateri bi trdni bili zoper razne škodljive vplive, zlasti zoper zimski mraz, poletnjo sušo, zoper poganje in mnogovrstne mrčese. Posebno važni so kmetovalcu sadeži, katerim zimski mraz precej ne škoduje. Vzhodni kraji Evrope so v tej reči na slabšem, nego južni in zapadni. Le ti imajo veliko več krajev od koder bi mogli dobivati dobrega semena, nego oni. Rastline privajajo se le polagoma novemu

podnebu. Od nas na jug ali zapad presajene rastline prospevajo ondi dobro, one k nam presajene pa ne rode precej; navadno jih naša huda zima poškoduje. Bilo bi torej zelo napačno, ako bi si kdo novega semena za zimne naročil iz južnih ali zapadnih krajev Evrope, koder so zime veliko manj hladne nego pri nas.

Važno je tudi seme takih rastlin, ki ne poležejo kmalu, ali jim snet, suša itd. ne škoduje. Pravilo je: rano zorečim rastlinam, katere zgodaj pospravljamo z njiv, škodujejo še najmanj suša, mrčesi in zajedavke. Močno steblovje in primerno obdelovanje pomaga, da setve ne poležejo.

Novega semena si kaže omisliti, kadar želimo lepših, izvrstnejših pridelkov, daljšega in finejšega steblovja, sladkih gomoljev. Takšnega semena, zlasti za trgovinske rastline, dobiti je sedaj lahko. Dostikrat pa so vendar kmetovalci prisiljeni iz inozemstva naročiti si novih semen. Temu je krivo, ker jih domači semenski trgovci nimajo. To pa prihaja od tod, ker so naši dobri domači pridelki premalo znani. Zatorej še zmerom preveč slabega semena naročamo iz inozemstva, če ravno imamo doma boljšega.

Naposled bodi še omenjeno: kmetovalec naj vselej poskusi z malim, predno naroči veliko semena. To velja zlasti za stran novih, še nepoznanih sort, pa tudi če ni gotovo, bode li novo seme v novem podnebu prospevalo ali ne. Kadar se je pa kmetovalec z malimi poskusnjami prepričal, da je dotično seme dobro, naroči si ga lahko več.

Razne reči.

* Zgodnja turščica. Prav zgodnja turščica je sekularska s Sedmograškega, ker zori vsako leto po najmrzlejših krajih. Zrnje je majhno in daje lepo zlatorumeno moko. Seme te turščične vrste dobiš pri „Administration der Weinlaube“ v Klosterneuburgu pri Dunaji.

* Mravlje preženeš od čebelnjakov, ako potreseš povsod, koder hodijo, s pepelom, ki si mu primešal $\frac{1}{8}$ do $\frac{1}{4}$ soli. Še boljši pripomoček je pa neki scalnica. Če poliješ z njo vse lesene dele čebelnjakove in napojiš z njo zemljo okoli njega, izginejo mravlje takoj, smrad pa od kraja prav nič ne nadleguje čebel.

* Mleko za kokoši. Ako krmiš kokoši z mlekom, neso ti veliko več jajec. Mleko pomešaj z oparjenimi otrobi ali z drugo pičo.

Kako se zmrzla okna hitro odtajajo. Da se zmrzla okna hitro odtajajo, pomaga to dvoje: 1.) Deni v pol litra gorke vode pest soli ali galuna. Kadar se je to raztopilo, pomoči v tekočino gobo ali mehko cunjco ter obriši zmrzlo steklo, in led se precej odtaja. Steklo zbrisi potem s suho ruto. 2.) V kozarec vode deni žlico

soli, pomoči cunjco v vodo in zbrisi hitro okno. S tem lahko 12 šip odtališ.

* Laneno seme, katero je bilo na mrazu, vzkali hitreje, rastlina poprej razvije liste in tudi poprej zori.

* Ameriške trte za neposredno pridelovanje vina. Neki P. Valin, blizu Lijona na Francoskem, vzgojuje 300^m/ nad morjem ameriške trte, med njimi vrste Herbemont. Jacques, Othello in Cynthiana. Vse te trte rastejo čudovito hitro in mu dajo na leto po 100 hektolitrov vina, ki je zelo črno in močno, prodaja je pa precej jeseni po 60 frankov (30 gl.) hektoliter.

* Če čebela človeka piči, priporočajo čebelarji tobakov sok, s katerim pomaži mesto, kjer te je pičila. Pravijo, da zadostuje, ako pičeno mesto z mokrim koncem cigare (iz ust) omočiš. Kmalu prestane bolečina in otek. Tako pišejo „Pučke Novine“, katerim moramo odgovornost za to sicer res lahko zdravilo čebelinega pika prepustiti.

* Gliste v zemlji so zelo koristne. Naravoslovec Grimm dokazuje to na široko; po njegovih izkušnjah glista prav nič ne škoduje koreninam rastlinskim; one kopajo zemljo in jo rahlajo, da v njo laže prodirata zrak in pa voda.

* Otemnele okenske šipe se dado zopet svetle narediti, če jih večkrat z zelenimi koprivami drgnemo.

* Osušeno drevje. Kdor sadnega drevja naroči pozno spomladi, pripeti se mu lahko, da dobi osušenega, kateremu je lubad nagrbančena. Tako drevje popraviš, ako je hitro zakoplješ kakega pol metra globoko v zemljo. Čez 2 ali 3 dni postane lubad zopet gladka, in drevje lahko sadiš.

* Ali naj sadimo malo ali mnogo sadnih vrst? Ako ima gospodar v hlevu 5 ali 6 raznih govejih plemen, na njivi pa 5 do 10 vrst ječmena ali družega žita, in sicer ne zato, ker ga to veseli, ampak ker hoče pridelke svoje dobro prodati, potem se mu boda vsak trezno misleč gospodar smijal. Ako pa ima v sadovnjaku 10, 20 ali celo 50 sadnih vrst, ne zdi se pa nikomur čudno. Kedaj se bodo vendar naši sadjarji vzpametovali in izpoznali, da ni hujšega zla v sadjarstvu, nego če sadimo premnogih sadnih vrst. Noben sadni trgovec ne kupuje 10 ali več sadnih vrst skupaj pomešanih, vedno pa je lahko prodati največo množico sadja od ene same pa dobre vrste.

* Ako hočeš odpraviti črve iz loncev, v katerih gojiš cvetice, tedaj zalivaj nekaj časa cveticam z vodo, v kateri si kuhal orehovo listje. Ta voda pomori vse črve in ne škodi prav nič rastlinam.

* Lepotične rastline, katere vsadiš v nove lonce, nikdar rade ne uspevajo prvi čas. Žgana glina sesa iz prsti vodo, in prst se krči ter naredi praznino med posodo in sabo. Voda, s katero prilivaš, izteče hitro po tej praznini iz posode. Da odpraviš to nepriliko, namakaj nove lonce, predno vanje sadiš, nekaj časa v vodi.